

HISTORIE

1991-1997

Svou doménu mělo již Československo, v letech 1991 a 1992 bylo možné registrovat doménu .CS. Ta se používala až do rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky. Po zániku federace vznikly dvě domény .CZ (Česká republika) a .SK (Slovenská republika). Nejvyšší počet domén pod .CS dosáhl čísla 114.

Doménu .CZ měli ve správě nejdříve pracovníci Vysoké školy chemicko-technologické, následně se o její provoz starala společnost CONET s.r.o., později přejmenována na Internet CZ s. r. o., a poté na EUnet Czechia s.r.o.

Původní pravidla pro přidělování domén byla poměrně rigidní, což odpovídalo trendu doby. Správce tehdy zároveň pokrýval i náklady na provoz registračního systému a registrace. Užívání doménových jmen druhé úrovně bylo bezplatné. V roce 1997 dochází k poměrně zásadní změně; domény druhé úrovně si mohou registrovat i fyzické osoby. Tato změna je spojená s postupným uvolňováním pravidel registrace domén s českou národní koncovkou.

1998-2002

21. května 1998. V tento den oficiálně vzniklo sdružení CZ.NIC. Založilo jej 16 poskytovatelů připojení působících v České republice.

První období bylo hlavně ve znamení příprav na správu registračního systému.

Od září 1999 do roku 2003 docházelo k postupným úpravám systému a uvolňování pravidel registrace. CZ.NIC zastával jak roli registrátora poskytujícího služby koncovým zákazníkům, tak působil jako správce registru domén. Od 1. září 1999 byly domény zpoplatněny.

V roce 2000 proběhl první release routovacího démona BIRD. Tento světově nejvíce používaný síťový směrovač vznikl v roce 1999 jako seminární práce na Univerzitě Karlově. Jeho autory jsou Martin Mareš, Pavel Machek a Ondřej Filip, současný výkonný ředitel sdružení CZ.NIC, který se na jeho vývoji podílí dodnes.

2003-2007

Toto období přináší do oblasti správy domény .CZ několik zásadních změn. Tou nejdůležitější byl v roce 2003 přechod na nový decentralizovaný systém registrací. CZ.NIC si ponechal roli správce registru .CZ, službu samotné registrace ale již nabízí samostatné subjekty - registrátoři. Doména .CZ se tak stala součástí volného trhu a výrazně zlevnila.

V roce 2005 se značně obměnilo představenstvo CZ.NIC. Nové vedení sdružení oznámilo o dva roky později spuštění vlastního registračního systému FRED. Tento software slouží pro správu domén a aktuálně ho využívají například správci registrů v Albánii, Argentíně nebo Kostarice. Do roku 2007 zajišťoval tuto službu externí dodavatel.

FRED přinesl hned několik výhod: okamžité snížení velkoobchodní ceny domény na méně než polovinu (ze 400 na 190 korun), celkové zjednodušení registračního procesu a nové funkce jako skrývání údajů a zamykání domén.

V roce 2006 podepsali zástupci Ministerstva informatiky ČR a sdružení CZ.NIC dohodu o spolupráci, která „ukládá sdružení zajistit provoz systému národní domény .CZ v krizových situacích a zajišťuje tak spolehlivost provozu sítě Internet v ČR“. Ve stejném roce se stal CZ.NIC také registrátorem tzv. ENUM domén sloužících pro pokročilou internetovou telefonii.

Rok 2007 znamenal malou doménovou revoluci. Snížení velkoobchodní ceny domény .CZ mělo velký vliv na nárůst registrací. Pouhých 22 dní od spuštění nového systému bylo registrováno 10 tisíc domén.

2008-2012

Vedle správy domény .CZ začíná CZ.NIC pracovat i na dalších projektech s cílem nabízet nové služby, posilovat bezpečnost a vzdělávat.

V roce 2008 nasadil CZ.NIC bezpečnostní technologii DNSSEC. V počtu zabezpečených domén druhého řádu patří dosud Česká republika ke světové špičce.

V tomto roce odstartovala také Edice CZ.NIC, projekt zaměřený na vydávání odborných a populárně-naučných publikací, koná se první ročník konference Internet a Technologie a zájemci si mohou přečíst první články v elektronickém zápisníku zaměstnanců CZ.NIC (blog CZ.NIC).

Výzkumné projekty se od roku 2009 soustředí pod Laboratoře CZ.NIC. Mezi ty nejvýznamnější projekty patří: BIRD, Turrís, Knot DNS, Knot Resolver nebo Datovka. Laboratoře mají své sídlo v Praze, Brně a v Plzni. Vzdělávací aktivity určené odborné i laické veřejnosti od dubna tohoto roku zastřešuje Akademie CZ.NIC.

Od roku 2010 mohou uživatelé českého Internetu využívat služby MojID sloužící jako univerzální přihlašovací nástroj k českým webovým službám.

V roce 2011 přebírá CZ.NIC odpovědnost za agendu Národního bezpečnostního týmu CSIRT.CZ. A v listopadu představuje ve Vídni vlastní autoritativní DNS server Knot DNS.

V prosinci 2012 dosáhl počet zaregistrovaných domén .CZ milionu. Průměrný měsíční přírůstek se dlouhodobě drží nad 10 tisíci doménami. V témže roce byl odvysíláný i první díl osvětového seriálu Jak na Internet.

2013-2018

V roce 2013 získal správce české národní domény mezinárodně uznávanou certifikaci systému managementu bezpečnosti informací (ISMS, podle normy ISO 27001). V Laboratořích CZ.NIC vznikly dva významné projekty, a to unikátní bezpečnostní projekt Turrís, který má pomáhat uživatelům s ochranou jejich domácí sítě pomocí speciálně vyvinutého routeru s centrální správou, a aplikace Tablexia. Ta je určena osobám se specifickými poruchami učení.

V oblasti registrací doménových jmen došlo v roce 2015 k poměrně zásadní právní úpravě – byl zaveden nový alternativní systém řešení sporů. Původní rozhodčí řízení bylo nahrazeno mechanismem, který je podobný systému, jenž se používá u generických TLD, domény .EU a u velké skupiny národních domén.

Výzkumný projekt Turrís nabral nový směr, a tím byl vývoj komerční verze bezpečného routeru Turrís Omnia. Že bude o toto zařízení zájem, ukázala už úspěšná crowdfundingová kampaň na serveru Indiegogo. První Turrís Omnia dostali jejich uživatelé o rok později. V tomto roce, tedy 2016, převýšil počet domén .CZ zabezpečených technologií DNSSEC počet těch nezabezpečených a byl představen projekt Knot Resolver.

Ke konci roku 2017 byl zahájen rozsáhlý upgrade infrastruktury CZ.NIC, jehož vrcholem bylo zprovoznění DNS uzlu na rychlosti 100 Gbps. Takto výkonný systém DNS většinou nemají ani výrazně větší registry, než jakým je CZ.NIC. Dalších implementací se dočkal i systém FRED, který je již používán v Evropě, Africe, Latinské Americe a Asii.

2019 - 2022

Projekt Turrís pokračuje vývojem modulárního routeru Turrís MOX. I v tomto případě se CZ.NIC pustil do crowdfundingové kampaně, která potvrdila, že si toto zařízení na trhu své místo najde. Do poloviny roku 2019 byly rozeslány všechny routery zakoupené v rámci kampaně a byl zahájen volný komerční prodej.

Podzim roku 2018 přinesl spolupráci s kanadskou organizací CIRA spravující registr domén s koncovkou .CA. V rámci dohody začal správce českého registru poskytovat kanadskému partnerovi kapacity svých DNS serverů. V tomto roce byla také založena konference českých a slovenských správců sítí CSNOG. První ročník se konal ve spolupráci se sdružením NIX.CZ v Brně.

V roce 2019 došlo k vybudování zcela nového privátního datového sálu v DC TOWER Českých Radiokomunikací, kam byla přesunuta veškerá technologie. Tímto krokem zvýšilo sdružení kvalitu a zabezpečení svého registračního systému.

V těchto letech procházela služba MojID velkým rozvojem. V roce 2019 byl pro zvýšení bezpečnosti zaveden autentizační standard FIDO 2. Další novinkou bylo zavedení možnosti validace účtů pomocí CzechPOINTu. O rok později služba MojID oslavila 10 let existence a došlo díky získání odpovídající akreditace k propojení MojID se systémy státní správy, konkrétně s Národní identifikační autoritou (NIA). Během roku 2021 se povedlo získat akreditaci pro úroveň záruky „vysoká“, díky čemuž se MojID stalo první službou nabízející obě důležité úrovně záruky. Zároveň se podařilo získat pro aplikaci „MojID Klíč“ oprávnění na úroveň záruky „značná“.

2023 - 2024

V roce 2023 oslavilo sdružení CZ.NIC 25 let své existence. V tomto roce se také stalo součástí prestižního konsorcia EU Digital Identity Wallet Consortium (EWC), které sdružuje přes 60 organizací včetně vlád, odborníků z odvětví cestovního ruchu a elektronických plateb. Sdružení v těchto letech posílilo svůj DNS anycast zprovozněním několika dalších lokalit, a to konkrétně v australském Sydney, na Ukrajině a v Jižní Africe. Mimo jiných byla také vydána nová verze routovacího démona BIRD - 3.0.

V oblasti vzdělávání a veřejné osvěty podpořilo sdružení CZ.NIC prostřednictvím projektu Safer Internet Centrum Česká republika vznik populárně naučného dětského pořadu Alenka v říši GIFů (zařazen pod kanál ČT :D). Mimo to podpořilo sdružení také pokračování seriálu Datová Lhota, opět pro ČT :D.

V roce 2024 byla představena služba VIP doména určená organizacím a společnostem, pro něž je bezpečnost jejich služeb a jejich dostupnost naprosto klíčová. Služba významně přispívá k zabezpečení a zajištění nepřetržité funkčnosti webových stránek na doméně s koncovkou .CZ, čímž reaguje na stále rostoucí potřebu robustního a spolehlivého online prostředí. V květnu 2024 byla spuštěna služba Aukce domén, ve které mohou denně zájemci usilovat o zrušené nebo zaniklé domény .CZ.